

бракує – і це зумовлює реалізацію лише найпріоритетніших цифрових технологій. Тож у такі суспільства цифровізація проникатиме точково й поступово. Спливатиме час, і цифровий розрив між багатими та бідними країнами тільки зростатиме [4]. І, можливо, невдовзі мешканці розвинутих країн подорожуватимуть кудись углиб Індії чи Ефіопії, щоб як у музеї спостерігати за доцифровим укладом життя, зразків якого в їхній країні вже давно не буде.

Отже, через об'єктивні причини діджиталізація не зможе однаково швидко і глибоко проникнути в усі соціальні, економічні й національні верстви населення Землі. Буде певна нерівність, яка, імовірно, із часом лише накопичуватиметься [4]. Зрештою, завжди будуть люди, яким первісні форми життя в лоні природи видаватимуться ближчими, ніж усі переваги цифрового світу. Тож так само, як останні кількадесят років було чимало тих, хто обходився без радіо, телевізора чи автомобіля, у майбутньому будуть ті, хто уникатиме цифрового світу. Вони формуватимуть екзистенційні острівки первобутності, куди, можливо, інформаційні технології не проникнуть ніколи.

Перелік використаних джерел:

1. Туль С. І. Нові форми праці в умовах діджиталізації економіки та світового ринку праці. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. URL: http://www.visnykeconom.uzhnu.uz.ua/archive/23_2_2019ua/21.pdf
2. Дульська І. В. Цифрові технології як каталізатор економічного зростання. Інноваційно-інвестиційна політика. 2018. URL: http://eip.org.ua/docs/EP_15_2_119_uk.pdf.
3. Leenallmola Sheppard, «Digitalization will transform the global economy». 2018. URL: <https://www.iiasa.ac.at/web/home/resources/publications/IIASAPolicyBrief/s/pb20.html>.
4. Шавалюк Л. Діджиталізація економіки. Неповне покриття. URL: <https://tyzhden.ua/Economics/248700>

Омран Хоссейн Зонфалі

Державний торговельно-економічний університет
м. Київ

ВИКОРИСТАННЯ ІНДЕКСУ КОМПЛІМЕНТАРНОСТІ ДЛЯ ВИМІРЮВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН МІЖ УКРАЇНОЮ ТА КРАЇНАМИ БЛИЗЬКОГО СХОДУ

Індикатор торгової компліментарності передбачає зіставлення структур експорту та імпорту країн партнерів і відображає відповідність експортного профілю однієї країни імпортному профілю іншої. У контексті взаємодії між країнами це поняття означає взаємодоповнюваність структур зовнішньоторго-

вельної співпраці, тобто чи купують товари, що виробляються певною країною, її партнери і навпаки. У межах системного аналізу компліментарності двосторонніх відносин між країнами застосовують аналіз двох рівнів компліментарності – макро- та макрорівня. Макрорівень – це зовнішньоторговельна компліментарність, тобто рівень, на якому компліментарними є товари різних галузей економіки, включені у зовнішньоторговельний обіг країн-партнерів. Мікрорівень включає компліментарність на рівні окремих підприємств і компаній [1]. В контексті нашого дослідження буде розглянутий саме макрорівень, тобто зовнішньоторговельна компліментарність.

Є доцільним зазначити, що у цьому індексі є обмеження: відстань між країнами не вимірюється, різниця в розмірах економії не враховується, а також індекс не враховує якість, види та частку високотехнологічних товарів [2]. Зважаючи на неоднорідність експортно-імпорتنих потоків між країнами, були визначені 5 країн, основних торговельних партнерів в регіону, на основі даних із якими було проведене оцінювання, а саме: Єгипет, Туніс, Об'єднані Арабські Емірати, Королівство Саудівська Аравія та Ізраїль.

Отже, для визначення ступеня подібності в товарній структурі експорту України і товарній структурі імпорту торговельних партнерів були проведені відповідні розрахунки. Вимірювання були здійснені на основі 20 товарних груп за ГС за двома знаками за обраними країнами.

Основними товарними групами, які експортуються в країни регіону, є: зернові культури, чорні метали, жири та олії тваринного або рослинного походження; продукти їх розщеплення; готові харчові жири; воски тваринного або рослинного походження, тютюн і промислові замітники тютюну; насіння і плоди олійних рослин; інше насіння, плоди та зерна; технічні або лікарські рослини; солома і фураж.

Таблиця 1

Індекс компліментарності для взаємної торгівлі між Україною та окремими країнами Близького Сходу та Північної Африки (2013-2020 рр.)

Країни/роки	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Єгипет	7,15	72,00	54,21	52,03	72,04	81,25	69,29	70,10
Саудівська Аравія	95,06	93,78	92,17	85,53	89,12	86,72	87,00	76,34
ОАЕ	90,55	89,37	88,18	85,16	84,43	83,39	74,32	73,78
Туніс	83,22	77,61	79,28	83,03	80,22	75,75	71,19	63,08
Ізраїль	66,90	70,90	62,59	66,44	59,94	67,82	59,46	60,54

Джерело: розраховано на основі [3]

Таким чином, існує значний потенціал стратегічного розвитку торговельних відносин між Україною та країнами Близького Сходу та Північної Африки. Стимулюючим фактором для трансформації зовнішньополітичних та торговельних відносин між країнами виступає сформований орієнтир, закріплений у Експортній стратегії України (2017), у масштабному зростанні присутності на зовнішніх ринках, або диверсифікації експортних потоків. Розрахований індекс компліментарності продемонстрував спадну динаміку із обраними країнами (виключенням є Єгипет), тобто зниження взаємодо-

повнюваності торговельних потоків. Сировинний характер експорту України не має тенденції до переходу на наукомістку технологічну продукцію, але для торговельних партнерів існує достатньо напрямів для збільшення обсягів, в тому числі за рахунок спільних інвестиційних проектів.

Перелік використаних джерел

1. Трофимчук А. П. Зовнішньоторговельне співробітництво України з країнами Східної Азії в умовах глобалізації : дисер. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.02 / Анна Павлівна Трофимчук; ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2017. – 223 с.

2. Макогін З. Я., Атаманчук З. А. Оцінка торговельної ефективності України з країнами ЄС. Бізнес Інформ. 2020. №3. С. 16–25. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-3-16-25>

3. Bilateral trade between Ukraine and other countries. URL: https://www.trademap.org/Bilateral_TS.aspx (Last access 28.03.2022)

Приймак Яна

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ВПЛИВ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОМПАНІЙ НА ЕКОНОМІКУ СВІТУ

Бізнес це питання прибутку, тому транснаціональні компанії розміщуються у вигідних для них місцях, в основу вибору такого місця керується такими факторами: близькість сировини і матеріалів, близькість ринку збуту, зручність логістичних процесів. Невід’ємну роль грає наявність висококваліфікованої та недорогої робочої сили в країнах третього світу. Транснаціональні компанії це всебічний розвиток економіки в цілому, адже вони сприяють появі нових робочих місць, розвитку інфраструктури, залучають нові інвестиції, зростання податкових надходжень, підвищення продуктивності праці та зайнятості населення, і звичайно сприяють розвитку новим технологіям.

Поряд з перевагами існує і низка недоліків на території приймаючої країни, основне завдання корпорації – досягнення максимального прибутку, а не соціальний ефект. Звідси можна визначити ряд негативних факторів для економіки: загострення соціальних і політичних проблем, втрата економічного суверенітету, підриг економічної безпеки країни, незаконний тиск на органи влади для здобуття кращих умов функціонування.

Вплив ТНК змінювався і збільшувався з розвитком і формуванням глобального світового ринку, які в свою чергу виконують функцію міжнародного регулятора промислової діяльності і розподілу споживчого продукту. На сьогоднішній день це є не просто вплив, а є рушійною силою економіки та конкурентоспроможності країн на споживчому ринку. Таким